

Västmanlands Integrationsstrategi 2021–2026

VÄSTMANLANDS
INTEGRATIONSRÅD

Västmanland, september 2021.

Diarienummer: 851-5045-2021

Innehållsförteckning

Västmanlands Integrationsstrategi	1
2021–2026.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Förord	3
Inledning.....	4
Målgrupper.....	7
Nulägesanalys.....	8
Målbild.....	8
Målområden.....	9
Bosättning.....	10
Fysisk och psykisk hälsa	11
Meningsfull fritid	13
Samhällsorientering och samhällsinformation.....	15
Sysselsättning	17
Utbildning	19
Uppföljning	21

Förord

Västmanland hade under åren 2014 – 2016 en relativ stor tillströmning av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn och unga. Även om det gjordes ett stort integrationsarbete under denna period och numera har mottagandet minskat betydligt är det viktiga arbetet långt ifrån över. Fortfarande finns utmaningar att hantera och förbättringar att göra för att utveckla och effektivisera integrationsarbetet i länet. För att lyckas i denna process behöver vi ta ett helhetsgrepp och involvera ännu fler i hela samhället. Integrationsarbetet handlar om ömsesidighet. Därför behöver samhällets samtliga aktörer, liksom alla nya och befintliga Västmanlänningar vara en del av integrationsarbetet för att det ska vara hållbart över tid, nu och i framtiden, oavsett vad vi ställs inför framledes.

Idag står vi inför flera olika globala utmaningar - inte enbart i form av krig och konflikter, där människors lika värde och rättigheter åsidosätts dagligen, vilket bland annat var orsaken till den senaste stora flyktingvågen. Det finns även andra faktorer som påverkar människors behov av att emigrera. Som ett exempel utgör förändringarna i klimatet ett omfattande globalt problem. Det medför förändrade förutsättningar och livsvillkor för människor runt om i världen, vilket kan komma att ge upphov till ökat behov av emigration. Händelser som vi idag inte kan förutse men däremot vet att de med säkerhet kan komma att beröra och påverka Sverige - och i förlängningen Västmanland, vilka på ett eller annat sätt behöver ta sin del av ansvaret för den globala utvecklingen.

Fler oväntade händelser i världen och globala problem har också kommit att plötsligt stå för vår dörr och kommer kanske fortsätta göra det på liknade sätt framöver. Den senaste tiden har präglats av en pandemi och dess medföljande effekter på ett närmast dystopiskt vis, vilket i hög grad har påverkat människors möjligheter att fly från osäkra förhållanden på grund av restriktioner och reseförbud. Pandemin har också på ett ytterst skoningslöst sätt synliggjort konsekvenserna av segregation i samhället, då segregerade områden har drabbats särskilt hårt av pandemins framfart.

En gemensamt överenskommen strategi för integration som spänner över flera betydelsefulla områden är därför ett viktigt led i att säkerställa en god beredskap för framtiden och generera förutsättningar för ett hållbart Västmanland. Här är det också viktigt att se migration och integration som en viktig del i kompetensförsörjningsarbetet, inte minst genom den möjlighet och tillskott av kompetens och resurser som ett fungerande integrationsarbete faktiskt kan innebära för länet. Vi behöver därför, genom vårt gemensamma integrationsarbete i länet, se till att ta vara på varje individs kapacitet med hänsyn tagen till dennes förutsättningar på det bästa, möjliga och tänkbara sättet. Tillsammans ska vi möjliggöra för alla individer som kommer till Västmanland, oavsett om de kommer från andra delar av Sverige eller från utlandet, att känna tillhörighet och ha lika möjlighet till att leva, verka och utvecklas i länet.

Denna strategi har tagits fram i bred samverkan med länets kommuner, civilsamhället, näringslivet, Regionen och andra myndigheter. Självfallet har även målgruppens egna röster varit en del i framtagandet. Tack vare det har vi kunnat identifiera var behoven av och möjligheten till utveckling i länet är som störst och fokuserat särskilt på dessa områden. Denna länsgemensamma strategi kommer således utgöra en viktig gemensam utgångspunkt för att vi ska kunna verka för ett hållbart Västmanland där alla utifrån egna förutsättningar kan leva, verka, trivas, bidra och förverkliga sig själva.

Vi vill passa på att framföra ett stort tack till samtliga medverkande som på ett eller annat sätt varit delaktiga i det gedigna arbetet kring framtagande av strategin; bidragit med information och kommit med kloka förslag och synpunkter.

Minoo Akhtarzand

Landshövding

Definitionslista

Asylsökande

Personer som har kommit till Sverige och sökt skydd (asyl) enligt lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. men som ännu inte har fått beslut på sin ansökan.

Civilsamhälle

Det civila samhället är en arena som är oberoende av stat och marknad. Det utgörs av individer, grupper och organisationer som tillsammans verkar för gemensamma intressen.

Exempelvis:

- Ideella kultur- och idrottsföreningar
- Trossamfund och stiftelser
- Kooperativ med oegennyttigt uppdrag
- Sociala företag och aktiebolag med begränsad vinstutdelning
- Nätverk, rörelser, upprop

Etableringen

Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare avser att förtydliga ansvar och bestämmelser kring insatser som ämnar påskynda vissa nyanlända invandrares etablering i samhälls- och arbetsliv. Lagen omfattar nyanlända mellan 20 och 65 år som beviljats uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring. Etableringsplanen gäller upp till 24 månader.

Ensamkommande barn och unga

Ensamkommande barn är personer under 18 år som vid ankomsten till Sverige eller under asyltiden står utan sina vårdnadshavare eller annan person som kan anses ha träff i vårdnadshavarens ställe. Med unga avses ensamkommande unga som har fyllt 18 men inte 21 år som har ett uppehållstillstånd.

Interkulturell kompetens

Kunskap om flera kulturer som bidrar till att kunna kommunicera effektivt och lämpligt med personer från olika kulturer samt anpassa sitt beteende efter kulturella skillnader.

Nyanländ

Begreppet nyanländ används med olika definitioner av olika myndigheter i Sverige. En generell definition som den här strategin utgår ifrån är att en nyanländ person har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller av andra skyddsskäl samt, under vissa omständigheter, en person som fått uppehållstillstånd baserat på anknytning till sådan person och bosatt sig i en kommun.

Samhällsorientering (SO)

Enligt förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska varje nyanländ erbjudas minst 100 timmar SO. De som ska erbjudas SO är personer som fått uppehållstillstånd och har ett etableringsprogram från Arbetsförmedlingen eller är anhöriginvandrare.

Samhällsinformation

Asylsökande har möjlighet att ta del av Samhällsinformation under asyltiden. Informationen kan tillhandahållas av aktörer inom civilsamhället eller kommun. Dessa insatser kan finansieras genom särskilda projektmedel. Utöver Samhällsinformation till asylsökande tillhandahåller Migrationsverket Samhällsintroduktion som innefattar information om det svenska samhället, rättigheter, skyldigheter men även information om asylprocessen.

Inledning

Integration är en fråga om ömsesidighet, som berör alla länets invånare. För att lyckas skapa ett jämlikt samhälle för alla fordras samhandling, där hela samhället – både det offentliga, civila samhällets och näringslivets aktörer, arbetar tillsammans med målgruppen för att nå de gemensamma målen. I arbetet att uppnå detta spelar Västmanlands läns Integrationsstrategi en viktig roll.

Regeringens mål för integrationspolitikenⁱ är *lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund*. Detta mål är viktigt för hela det svenska samhället. En fungerande integrationsprocess bidrar till en ökad välfärd för individen och samhället samt genererar tillväxt och en god ekonomi som skapar förutsättningar för ett inkluderande samhälle.

I Västmanland finns en lång och stark tradition av samhandling i integrationsarbetet. Den Regionala överenskommelsen om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn i Västmanlands län, som tecknades i slutet av 2016 och gällde fram till och med 2020, har syftat till att stärka och tydliggöra samhandling allt mer. Efter att överenskommelseperioden löpt ut beslutade Västmanlands läns Integrationsrådⁱ att stärka den regionala samhandlingen inom integrationsområdet genom en Integrationsstrategi.

Integrationsstrategin är ett länsgemensamt strategiskt inriktningsdokument för arbetet inom integrationsområdet, som ägs av de aktörer i Integrationsrådet som är undertecknare av dokumentet. Strategin har tagits fram för att utveckla verksamheter, organisationer och det länsgemensamma arbetet. Strategin ger en nulägesbeskrivning, har en tydlig målbild över framtida önskvärt läge och en plan för hur målen skall uppnås.

Vid framtagandet av integrationsstrategin har även andra regionala styrdokument beaktats för att uppnå synergieffekter i den mån det är möjligt. Strategins mål går bland annat i linje med länets Regionala utvecklingsstrategiⁱⁱ som gäller från 2020 fram till 2030.

Syftet med strategin är att ge integrationsarbetet i länet gemensamma ramar samt att stärka samhandlingen mellan berörda parter i länet. Integrationsstrategin syftar även till att skapa god och lyckad integration på både individ- och samhällsnivå.

Under den period som strategin kommer vara gällande blir fokus således det gemensamma genomförandet av länets integrationsarbete. Inom Integrationsrådets organisation kommer aktivitetsplaner att tas fram i syfte att nå de uppsatta målen. Det kommer att krävas samhandling och att samtliga berörda aktörer bidrar utifrån sitt ansvarsområdeⁱⁱⁱ för att målen skall uppfyllas. I detta spelar det civila samhället en viktig roll. Strategin avser att i så stor mån som möjligt inkludera och tillvara ta det engagemang och den unika förmåga att agera och genomföra som det civila samhället besitter. Engagemanget bygger dock på frivillighet och kan därför inte tas förgivet, men civilsamhället ses ändå som en självklar samarbetspart i strategin.

ⁱ Se Bilaga 1

ⁱⁱ Se Bilaga 3

ⁱⁱⁱ Se Bilaga 2

Målgrupper

De målgrupper som omfattas av Integrationsstrategin är asylsökande, ensamkommande barn och unga, nyanlända samt andra utrikes födda personer med särskilda behov av samordnande insatser.

Utöver ovanstående målgrupper vänder sig strategin till de parter som ingår i länsamverkan inom integrationsområdet och som tillsammans bidrar till ett fungerande integrationsarbete i Västmanlands län. Detta inkluderar offentliga aktörer, civilsamhället, näringslivet och övriga organisationer. Alla är viktiga parter som på olika sätt kan utföra viktiga insatser inom ramen för Integrationsstrategin.

Strategin avser att inkludera alla oavsett könsidentitet och könsuttryck. När strategin benämner kön avses biologiskt kön, socialt kön (genus), mentalt kön (det kön personer själva definierar sig som) och juridiskt kön (det kön som registreras i bland annat folkbokföringen).

I strävan efter att alla i målgruppen ska inkluderas och få samma förutsättningar har strategin ett särskilt jämställdhetsfokus. Jämställdhetsintegrering² är den strategi som FN, EU, samt Sveriges riksdag och regering enats kring att använda i arbetet mot ett mer jämställt samhälle. Det bygger på att konsekvent integrera ett genus- och jämställdhetsperspektiv i alla verksamheters kärnprocesser. Jämställdhetsperspektivet ska genomsyra planering, budget, genomförande och uppföljning. Det är inte enbart maktordningen kön som har relevans, utan övriga maktordningar/diskrimineringsgrunder såsom till exempel ålder, funktionalitet och socioekonomisk ställning har också betydelse för bemötande och hur resurser fördelas. Regeringen brukar använda mottot "alltid kön men aldrig enbart kön". Då alla offentliga myndigheter enligt lagkrav ska föra könsuppdelad statistik finns oftast denna, däremot saknas ofta statistik för de andra bakgrundsvariablerna. När det finns underlag för flera bakgrundsvariabler ska dessa naturligtvis beaktas vid analyser.

Nulägesanalys

Antalet asylsökande till Sverige har minskat kraftigt under åren som följt efter 2015 då Sverige tog emot drygt 160 000 personer. År 2020 var antalet asylsökande till landet nästan 13 000 personer, det lägsta antalet asylsökande under 2000-talet. Något som kan förklaras som en konsekvens av covid-19-pandemin och de reserestriktioner som då trädde i kraft. I juni 2021 beslutade riksdagen om ändringar i utlänningslagen, vilka bedöms leda till att antalet asylsökande kommer ligga kvar på jämförelsevis låga nivåer under de kommande åren. Samtidigt visar statistik från UNHCR att antalet personer som tvingats lämna sina hem fortsätter att öka globalt^{3,4} och förändringar i omvärlden kan ske snabbt, varför det också är viktigt att länets aktörer vidhåller en god beredskap och kapacitet att kunna utöka sitt mottagande av asylsökande, ensamkommande barn och unga samt nyanlända.

Trots minskningen i antalet asylsökande står integrationsarbetet i Västmanlands län inför flera stora utmaningar. En av de största är etableringen på arbetsmarknaden där tiden till arbete för nyanlända ofta är lång och påverkas av flera faktorer på såväl strukturell som individuell nivå. Samtidigt är en stor andel av de nyanlända i arbetsför ålder och utgör en potentiell resurs för länet för att bland annat möta de demografiska förändringarna som en åldrande befolkning medför.

Alla individer behöver förutsättningar att leva ett gott liv, att ha ett hem är en av de mest grundläggande förutsättningarna. Behovet av en bostad med rimlig standard och av lämplig storlek är stort. Bostadsbristen tenderar dock att drabba utsatta grupper i samhället särskilt hårt. Ett aktivt arbete med att förbättra bostadssituationen för alla utsatta grupper är därför prioriterat. Ur ett integrationsperspektiv kan den ansträngda

bostadssituationen innebära att etableringen försvåras. Det riskerar att drabba barnen, vilka har behov av en trygg miljö där de kan utvecklas i det svenska samhället, särskilt hårt.

Sett ur ett globalt perspektiv är folkhälsan i Sverige god. Samtidigt ökar ojämlikheterna i hälsa mellan olika grupper i samhället där asylsökande och nyanlända är särskilt missgynnade. Det gäller även de skyddsfaktorer som främjar en god fysisk och psykisk hälsa. Genom förebyggande insatser inom skola och föreningsliv finns det möjligheter att öka den sociala inkluderingen.

År 2020 präglades till stor del av covid-19. Bedömningen är att pandemin kommer fortsatt att påverka samhället på olika sätt under en lång tid framöver, vars konsekvenser återfinns inom samtliga målområden i strategin.

Målbild

Västmanlands Integrationsråd tog under hösten 2019 fram en gemensam vision och ett övergripande mål för länets integrationsarbete.

Visionen lyder:

Tillsammans möjliggör vi ett Jämlikt samhälle för alla i Västmanland

Det övergripande målet är *Genom samordning och samverkan främjar VI integration i ett jämlikt Västmanland. VI arbetar för lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla i Västmanland.*

Målområden

De målområden och delmål som har tagits fram inom ramen för Integrationsstrategin syftar till att uppnå det övergripande målet och bidra till långsiktighet där den beslutade visionen utgör en ledstjärna för det gemensamma arbetet.

Integrationsstrategins målområden är framtagna utifrån de utmaningar som länets aktörer identifierat som de mest angelägna, där även resultaten från enkätundersökningen Invandrarindex har beaktats i syfte att inkludera målgruppen utrikes föddas perspektiv. Målområdena har sedan beslutats av Integrationsrådet.

De målområden som omfattas av strategen är:

1. Bosättning
2. Fysisk och psykisk hälsa
3. Meningsfull fritid
4. Samhällsorientering
5. Sysselsättning
6. Utbildning

Varje målområde består av ett övergripande mål och ett antal delmål som syftar till att möta de identifierade utmaningarna inom området. Samtliga målområden är sammanflätade med och påverkar varandra i olika hög utsträckning. Respektive målområde kan därför inte ses som isolerade från varandra utan arbetet inom de olika områdena bör samordnas lokalt och regionalt.

Arbetet med målområdena behöver utgå från så väl nationella som regionala strategier^{iv} där målen också måste anpassas efter de lokala förutsättningarna.

Till målen kommer en aktivitetsplan tas fram där delmålen konkretiseras ytterligare med ansvarsfördelning, aktiviteter/indikatorer och tidsplan.

Nedan följer lägesbeskrivningar över de utmaningar som är de mest framträdande i länet. Beskrivningarna, liksom målen, bygger på de svårigheter som har lyfts av länets aktörer. Utmaningarna som beskrivs är således inte heltäckande och beskrivningarna fokuserar inte på det som fungerar väl utan på det som är i behov av förbättring. Vidare beskrivs utmaningarna utifrån forskning, statistik, enkätundersökningar, utvärderingar och rapporter på både nationell och regional nivå samt erfarenheter från berörda parter i länet. Det är generaliseringar och innebär att utmaningarna kan skilja sig åt mellan olika delar av länet samt mellan grupper och individer.

^{iv} Se bilaga 3

Bosättning

Det råder bostadsbrist i åtta av länets tio kommuner vilket drabbar särskilt utsatta grupper extra hårt. Nyanlända har mycket svag förankring på bostadsmarknaden. Bostäder till nyanlända som anvisas kommunerna i länet tillgodoses i stor utsträckning medan egenbosatta nyanlända har betydligt svårare att ordna skälig bostad. Försvårande faktorer för asylsökande och nyanlända är det generella underskottet på hyreslägenheter, särskilt underskottet på lägenheter i rätt storlek, i skäligt skick och med rimlig hyresnivå samt att hyresvärdar inte godkänner etableringsersättning eller försörjningsstöd som inkomst.⁵

Trångboddhet

I gruppen utomeuropeiskt födda är 31% trångbodda jämfört med 2% av inrikes födda.⁶ Bland barn med utländsk bakgrund är 53% trångbodda jämfört med 18% av barn med svensk bakgrund.⁷ I Västmanlands län ökar andelen av befolkningen som är trångbodda för varje år.⁸ Asylsökande och nyanlända som ordnat boende på egen hand, s.k. egenbosatta, är en särskilt utsatt grupp.⁹ Asylsökande bor ofta i bostäder med mycket dålig standard.

Segregation och otrygghet i bostadsområdet

Strukturella faktorer gör att invandrade personer ofta bosätter sig i utsatta områden som ses som mindre attraktiva och där både den etniska, ekonomiska och geografiska segregationen är stor.¹⁰ Segregationen har i sin tur negativa effekter på arbetsmarknadsutfall, skolresultat och hälsa.

¹¹ Vidare upplever utrikesfödda personer en större otrygghet i sitt bostadsområde jämfört med inrikes födda. Bland boende i flerfamiljshus uppger en betydligt större andel att de känner sig otrygga jämfört med personer boende i småhus (34 % respektive 22 %).¹² Bland ungdomar i Västmanland är känslan av trygghet i sitt bostadsområde betydligt lägre bland flickor än hos pojkar.¹³

Ensamkommande ungdomar

Till följd av bostadsbristen blir ensamkommande ungdomar kvar längre än nödvändigt i stödboenden och familjehem. Många ensamkommande ungdomar har osäkra boendelösningar.¹⁴ Det förekommer att ungdomar skrivs ut till hemlöshet när andra alternativ inte finns. Ensamkommande unga i eget boende tenderar att bli väldigt ensamma då de saknar ett nätverk av släkt och familj.

Mål 2021–2026

En förbättrad boendesituation för länets asylsökande och nyanlända.

Delmål:

- Att minska diskriminering och segregation på bostadsmarknaden.
- Att färre personer i målgruppen lever i trångboddhet.
- Att verka för att målgruppen i större utsträckning upplever trygghet i sitt bostadsområde.
- Att skapa fungerande boendekedjor för ensamkommande barn och unga.

Fysisk och psykisk hälsa

Människors fysiska och psykiska hälsa påverkas av en rad livsområden såsom boende, närmiljö, arbete, försörjning, utbildning och levnadsvanor. Hälsan påverkas både av individens egna val och vanor och samhällets strukturella faktorer. För små barn är det tidiga livets villkor avgörande för utvecklingen. I ungdomsåren grundläggs levnadsvanor vilket påverkar hälsan senare i livet.

Migration och hälsa

Migration är en faktor som påverkar hälsan, livsvillkor och levnadsvanor. Personer som migrerat till Sverige har ofta sämre livsvillkor, exempelvis uttryckt i socioekonomiska förutsättningar eller utbildningsnivå, vilket kan påverka hälsan. Dessutom kan migrationen i sig påverka hälsan.¹⁵ Självrapporterad psykisk ohälsa varierar mycket beroende på bland annat ålder, kön och födelseland men är generellt vanligare bland utrikes födda.¹⁶ En orsak till sämre i hälsa bland asylsökande och nyanlända kan vara en begränsad hälsolitteracitet^v.¹⁷ Generellt sett är hälsolitteracitet en viktig bestämningsfaktor för hälsa, då det påverkar individens möjlighet till empowerment (egenmakt) och är en fråga om social rättvisa.¹⁸ Nyanlända flickor och kvinnor drabbas särskilt av långvarig och ofrivillig isolering vilket påverkar hälsan negativt.¹⁹

Trauma

Personer med migrationsbakgrund, barn som vuxna, bär ofta med sig traumatiska upplevelser från krig, tortyr eller flykten vilket ökar mottagligheten för psykisk ohälsa och leder i många fall till posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). PTSD är särskilt vanligt bland personer med migrationsbakgrund. Denna ökade sårbarhet för psykisk ohälsa kan förvärras ytterligare av osäkerhet och påfrestningar under asylprocessen och livsvillkoren i det nya landet.²⁰

Våld och utsatthet (inklusive hedersrelaterat våld och förtryck)

Region Västmanland har rapporterat att de ser en ökning i antalet kvinnor som flyr undan hedersrelaterat förtryck och söker stöd i deras verksamhet.²¹ Majoriteten av de ensamkommande flickorna kommer från länder där barnäktenskap och könsstympning är vanligt. I Somalia och Eritrea rapporteras över 80 procent av flickor och kvinnor vara könsstympade. Då majoriteten av alla ensamkommande flickor (72%) placeras i så kallade nätverkshem (hos anhöriga) bedöms risken vara större att de utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, människohandel samt utnyttjande och exploatering i hushållsslaveri (sexuellt eller på annat sätt).²² Det är givetvis inte alltid fallet och det bör poängteras att många andra faktorer kan medföra ökad utsatthet för de ensamkommande. Det förekommer att ensamkommande flickor och pojkar exploateras och utsätts för människohandel på flera olika sätt. Till exempel genom att de erbjuds en sovplats mot att de utför sexuella tjänster eller att de erbjuds pengar mot att utföra kriminella tjänster som exempelvis att sälja droger.²³ Asylsökande och nyanlända hbtq+-personer lever i en särskilt utsatt situation. Trots detta saknas särskilda insatser för målgruppen.²⁴ Kunskapen kring hbtq+ behöver bli bättre hos både yrkesverksamma och hos invånarna generellt.

Barn och unga

I gruppen asylsökande barn och unga är förekomsten av psykisk ohälsa, såsom depression, ångest och PTSD, genomgående hög.²⁵ Ensamkommande flickor och pojkar har en särskild utsatthet för psykisk ohälsa och den psykiska ohälsan i gruppen har ökat sedan

^v Hälsolitteracitet kan enkelt beskrivas som människors förmåga att kunna förvärva, förstå, värdera och använda hälsoinformation.

2015. Depression, ångest, stress och ensamhet är vanligt förekommande.²⁶ Orsaker till den psykiska ohälsan är exempelvis svåra erfarenheter från hemlandet och flykten, ovissheten på grund av tillfälliga uppehållstillstånd, långa handläggningstider, oklarheter kring vad som ska hända vid 18-

årsdagen, begränsade möjligheter till familjeåterförening, stor press vid familjeåterförening och oro för att skrivas upp i ålder eller utvisas.²⁷

Mål 2021–2026

En ökad andel utrikesfödda barn och vuxna har en god fysiskt och psykisk hälsa.

- Hälsoinformation och kunskap om levnadsvanor ges av flera olika aktörer och vid flera tillfällen under både asyltiden och efter uppehållstillstånd.
- Att öka kunskapen hos berörda aktörer och målgruppen om problem som kan finnas till följd av patriarkala strukturer såsom våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning, utsatthet hos nyanlända och asylsökande hbtq+-personer.
- Att öka kunskapen inom kommuner, Regionen, statliga myndigheter och civilsamhället gällande negativa hälsoeffekter kopplat till migrationsprocessen såsom psykisk ohälsa och migrationsrelaterad stress.
- Att öka flickor och pojkars kunskap kring hbtq+, våld i ungas partnerrelationer, hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning samt psykisk och fysisk hälsa och ohälsa.
- Att öka målgruppens kännedom om och möjlighet att ta del av de civilsamhällets insatser som rör hälsa.

Meningsfull fritid

En meningsfull fritid berikar människors liv på många olika områden. Den kan bland annat bidra till språkträning, bättre fysiskt och psykisk hälsa och socialt umgänge. Vidare stärks tillit och trygghet hos de som deltar i organiserade fritidsaktiviteter genom civilsamhället. För den del av befolkningen som lever i trångboddhet kan en meningsfull fritid också bidra till att minska risken för psykosocial ohälsa. Alla barn har rätt till en meningsfull fritid i sin vardag. För utrikes födda barn och deras föräldrar kan det svenska föreningslivet dock vara svårt att få kännedom om och förstå. För många är det inte ekonomiskt möjligt att delta i de fritidsaktiviteter som de önskar.

Deltagande i föreningslivet

Enligt Invandrarindex²⁸ är det en relativt hög andel nyanlända i Västmanland som *inte* idrottar men skulle vilja göra det (24%) eller som *inte* är aktiva som ledare/tränare/styrelseledamot inom idrotten men skulle vilja vara det (39%). Nationella undersökningar visar att hälften av landets nyanlända barn och unga står utanför föreningslivet men önskar att de inte gjorde det.²⁹ Anledningarna till detta är flera men kan till exempel vara en svårförståelig föreningskultur, främlingsfientlighet och oklara samt outtalade förväntningar.³⁰ Forskning visar att svenska civilsamhällesorganisationer har svårare att fånga upp behov, intressen och engagemang hos utrikes födda personer än hos inrikes födda. Utbudet av aktiviteter som matchar utrikesfödda kvinnor och mäns intressen och metoder för att fånga upp dessa behöver utvecklas.³¹

Barn och unga

Fysisk aktivitet främjar både den fysiska och den psykiska hälsan och gynnar barn och ungas utveckling samt stärker förutsättningarna för att prestera i skolan. Det finns dock betydande skillnader mellan olika sociala grupper i andelen unga som lever upp till rekommendationen om fysisk aktivitet.

Barn med minst en förälder som är utrikes född är en sådan grupp som i lägre utsträckning lever upp till rekommendationen om fysisk aktivitet.³² Barn och unga i lägre socioekonomiska grupper står ofrivilligt utanför deltagande i föreningslivet i högre utsträckning.³³ Bland barn med utländsk bakgrund deltar pojkar med utländsk bakgrund (62%) i betydligt större utsträckning än flickor i samma målgrupp (28%) i idrottsaktiviteter trots att pojkar och flickor vill delta i idrottsaktiviteter i samma utsträckning. Deltagande i fritidsaktiviteter som ej är idrott är något högre bland flickor (17%) jämfört med pojkar (11%) med utländsk bakgrund.³⁴ Flickor har behov av och efterfrågar själva ett större utrymme i föreningslivet och specifikt inom kulturföreningar.³⁵ Flickor efterfrågar i större utsträckning stöd från vuxna när det gäller frågor om sex och relationer samt jämställdhet.³⁶ Ensamkommande flickor och pojkar har ett stort behov av stöd från samhället kring sin fritid. De har ett stort behov av att utöka sina kontaktytor utanför den egna gruppen.³⁷ De är dock begränsade i sina val på grund av ekonomiska orsaker samt att det är svårt att som tonåring delta i en sport utan att ha färdigheter tillsammans med ungdomar som utövat sporten i många år.³⁸

Mål 2021–2026

År 2026 speglar medlemmarna i föreningslivet befolkningen i Västmanland. Möjligheten att träna, tävla och engagera sig i en förening är inte beroende av individens ekonomiska förutsättningar eller var man bor.

Delmål:

- Öka andelen utrikesfödda som deltar i förenings- och kulturaktiviteter med särskild tyngdpunkt på barn och unga och då i synnerhet flickor.

- En ökad andel av de som är intresserade inom målgruppen är engagerade som ledare, tränare och styrelsemedlemmar inom föreningslivet.
- Att genom bred samverkan möjliggöra för barn och ungdomar att delta i civilsamhällets organiserade verksamheter oavsett funktionsvariationer eller socioekonomiska förutsättningar.
- Att erbjuda olika målgrupper, såsom exempelvis äldre personer och personer med funktionsvariationer, aktiviteter som bidrar till en meningsfull vardag utifrån respektive grupps behov.
- Främja och utveckla samverkan mellan den offentliga sektorn och civilsamhället.

Samhällsorientering och samhällsinformation

Samhällsorientering för nyanlända och samhällsinformation till asylsökande är viktiga för att öka kunskapen om det svenska samhället, tydliggöra rättigheter, skyldigheter och ge möjlighet till diskussion och reflektion kring värdeladdade frågor, normer och värderingar. Överlag är förväntningarna på vad samhällsorientering ska innehålla och resultera i höga. Det är viktigt att poängtera att samhällsorientering bara är en av många delar i integrationsarbetet. Information om samhället behöver ges inom en rad olika arenor, bland annat genom myndigheternas ordinarie informationsuppdrag och via de yrkesgrupper som möter asylsökande och nyanlända i sitt arbete.

Behovet hos kvinnor, män, flickor och pojkar

Många kvinnor och män har tillbringat en lång tid i Sverige som asylsökande innan de fått uppehållstillstånd, i vissa fall flera år, vilket medfört att det även tagit lång tid innan de fått möjlighet att ta del av Samhällsorienteringen. Behovet av att få grundläggande samhällsinformation tidigare är stort. Det handlar framförallt om praktiska frågor som rör bostad, hälsa, skolgång och övergripande rättigheter och skyldigheter.³⁹ I vissa frågor finns behov av könsseparerade grupper för att skapa trygga studiemiljöer för kvinnor. Kvinnor deltar inte i Samhällsorienteringen i samma utsträckning som män då de stannar hemma för att ta hand om barn, någon som inte alls förekommer bland männen.⁴⁰

Kunskapen kring privatekonomi bland nyanlända och ensamkommande barn och unga är låg.⁴¹ Allt fler ungdomar har svårt för att klara sin ekonomi när de får eget boende. Andra ämnen där det finns behov av mer information är egenvård, kost, munhälsa, jämställdhet, demokrati, föräldraskap, hedersrelaterat våld och psykisk ohälsa. Då många nyanlända kommer från länder som präglas av patriarkala strukturer finns behov av att genom information motverka de kulturkrockar, sett till traditionella och strukturella normer kring kön, religion och familjevärderingar, som kan uppstå i mötet med svensk kultur.

Samhällskommunikatörerna

Osäkra anställningsförhållanden och varierande kompetens hos Samhällskommunikatörerna är utmaningar

inom Samhällsorienteringen. Vid rekryteringar finns en stor spridning sett till vilka kompetenskrav som ställs och flera anordnare lever inte upp till förordningens krav på kompetens hos kommunikatorerna. Utbildning, fortbildning och erfarenhetsutbyte efterfrågas av anordnarna i många fall. En variation i genomförande, innehåll och utfall av samhällsorienteringen spänner över ett stort fält och det behövs åtgärder för att höja lägsta-nivån i genomförande och kvalitetssäkra och harmonisera samhällsorienteringen mellan olika utförare för en ökad likvärdighet.⁴² Det finns behov av att samordna Samhällsorienteringen för att säkerställa att alla får del av alla områden och att inget ämne missas.

Ensamkommande barn och unga

Det finns en oro för att fokus för ensamkommande flickor och pojkars utbildning ligger på att lära sig språket och att samhällsorientering då får stå åt sidan.⁴³ Önskemål från målgruppen själv är center/mötesplatser som erbjuder samhällsinformation på lätt svenska och tar hänsyn till flickor och pojkars olika behov.⁴⁴

Mål 2021–2026

Alla nyanlända som omfattas av förordningen om samhällsorientering erbjuds en likvärdig utbildning i länets alla kommuner och asylsökande i länet erbjuds likvärdig samhällsinformation.

Delmål:

- Arbeta för att alla asylsökande kvinnor och män får tillgång till samhällsinformation i ett tidigt skede som är anpassad efter deltagarnas särskilda behov.
- Att den samhällsorientering som erbjuds nyanlända i länet kvalitetssäkras så att den uppfyller kraven i förordningen samt anpassas efter deltagarnas särskilda behov.
- Att säkerställa att alla som deltagit i samhällsorienteringen har tagit del av alla ämnen och i efterhand erbjuda fördjupningar.
- Arbeta för att alla ensamkommande barn och unga får tillgång till samhällsinformation som är anpassad efter deltagarnas särskilda behov.

Sysselsättning

En hög invandring innebär utmaningar men är också en tillgång med tanke på Sveriges åldrande befolkning. Utrikes födda är en viktig resurs på arbetsmarknaden och det är avgörande att möjliggöra deltagande i arbetskraften.⁴⁵ Under de senaste åren har Västmanlands hela befolkningstillväxt utgjorts av utrikes födda, varav två tredjedelar av de nya invånarna befinner sig i arbetsför ålder.⁴⁶ En hög sysselsättning för målgruppen avser inte enbart förvärvsarbete utan även exempelvis studier eller deltagande i andra insatser. Vi behöver tillsammans verka för att se till individen och ta tillvara de ambitioner, den kompetens och kreativitet som nya invånare utgör.

Arbetsmarknad

Arbetslösheten är generellt högre bland utomeuropeiskt födda (22%) än bland personer födda i Sverige (4%) och i Europa (7%). Ett problem är att utrikesfödda även drabbas av en strukturell diskriminering och rasism på arbetsmarknaden där exempelvis hudfärg och namn kan göra det svårare att få ett arbete.

Det finns skillnader mellan kvinnors och mäns möjligheter till etablering, framför allt för gruppen utan utbildning. Kvinnor utan utbildning etablerar sig på arbetsmarknaden i betydligt mindre utsträckning än män med motsvarande utbildningsnivå.⁴⁷ Se Bild 1.

Traditionella familje- och könsnormer uppges av åtta av tio kommuner i länet vara en av orsakerna till att kvinnorna står utanför arbetskraften.⁴⁸ Nyanlända kvinnor efterfrågar själva arbetsmarknadsnära insatser.⁴⁹ Trots det tenderar kvinnor erbjudas arbetsmarknadsinsatser som syftar till att uppfylla aktivitetskraven snarare än att leda till arbete.⁵⁰ Över 70 % av alla jobb tillsätts via personliga kontakter och nätverk. Kvinnor är generellt mer missgynnade eftersom de har mindre nätverk och färre personliga kontakter.⁵¹ Ökad sysselsättning hos utrikesfödda kvinnor är ett område som Regeringen prioriterar särskilt under de kommande åren. För att nå detta vill man se en mer utvecklad samhandling.

Arbetsmarknadsåtgärder

Diskussioner har förts om huruvida traditionella arbetsmarknadsåtgärder är den bästa insatsen för nyanlända eller om det skulle vara mer verkningsfullt att sänka

trösklarna för inträdet på arbetsmarknaden

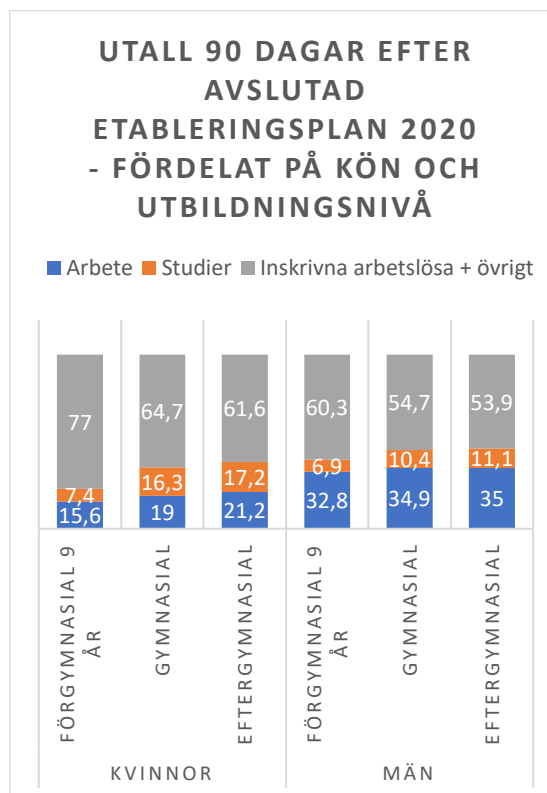

Bild 1 Källa: Arbetsförmedlingen

istället.⁵² En del arbetsgivares okunskap om och syn på utrikes föddas utbildning och arbetslivserfarenhet påverkar deras förmåga att ge arbete till utrikes födda. Utbildningar och arbetslivserfarenhet från andra länder behöver valideras i större utsträckning för att öka chanserna för utomeuropeiskt födda att etablera sig i arbetskraften.⁵³ Många arbetsgivare har inte kännedom om vilka anställningsstöd som finns via Arbetsförmedlingen som kan hjälpa dem att i större utsträckning våga ge utrikes födda personer en anställning.

Näringslivet

Branscher där flest utrikesfödda är sysselsatta återfinns oftast inom näringslivet.⁵⁴ Samtidigt som näringslivet står för en stor del av jobben uppger kommunerna i länet att samverkan med näringslivet är dålig eller mycket dålig.⁵⁵

Nyanlända själva

Av flera olika delar av som hör till att komma in i ett nytt samhälle (till exempel tillgång till boende, hälso- och sjukvård, utbildning) så bedömer nyanlända kvinnor och män själva att den svåraste uppgiften för dem är att hitta ett arbete. Ett arbete är också det som nyanlända saknar allra mest i den kommun som de bor i. Det finns ett stort intresse hos nyanlända att starta eget företag, 40% svarar att de skulle vilja detta.⁵⁶

Ensamkommande unga

Mål 2021-2026

Sysselsättningen bland utrikesfödda ska öka, i synnerhet bland kvinnor.

Delmål:

- Att öka andelen utrikesfödda som kommer in på arbetsmarknaden.
- Att arbeta för en kvalitetssäkring av validering av formella och informella kunskaper och meriter.
- Att skapa fler insatser som ger nyanlända möjlighet att utöka sina sociala nätverk.
- Främja nyföretagande hos nyanlända genom riktade insatser.
- Riktade åtgärder mot arbetsgivare med fokus på strukturell diskriminering, inklusive rasism.
- Tillvarata, implementera och sprida (regionalt och nationellt) fungerande metoder och arbetssätt som tagits fram genom initiativ, insatser och projekt.

För ensamkommande unga vuxna är situationen på arbetsmarknaden en utmaning. Jämfört med svenskfödda är en större andel ensamkommande unga vuxna utan sysselsättning i åldrarna 19–27 år. Det finns även skillnad mellan unga ensamkommande unga kvinnor och män, där kvinnorna i större utsträckning inte har någon sysselsättning.⁵⁷

Vidare har de ensamkommande unga vuxna som omfattas av den nya gymnasielagen ett särskilt krav på sig att ordna ett arbete inom sex månader efter avslutade gymnasiestudier för att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd. Detta försätter individen i en pressad situation då det som ung vuxen kan vara svårt att hitta arbete på så kort tid.⁵⁸

Utbildning

Formell utbildning och goda kunskaper i det svenska språket värderas högt på den svenska arbetsmarknaden.⁵⁹ En allmänt lägre utbildningsnivån hos asylsökande och nyanlända som kommit till Sverige de senaste åren ställer därmed höga krav på anpassning av utbildningar och individuella insatser.⁶⁰ Att barn och unga går ut skolan med godkända betyg är en stark skyddsfaktor för både den fysiska och psykiska hälsan. Fortsatta satsningar på att få så många som möjligt att klara gymnasiet bör prioriteras högt. Gymnasieutbildning ökar nämligen sannolikheten för personer med migrationsbakgrund att få jobb markant.⁶¹

Vuxenutbildning

Utbildningsnivån hos utrikes födda är generellt lägre jämfört med de som är födda i Sverige. Det finns dock stora skillnader beroende på bland annat födelseland.⁶² Om man tittar på bristyrken har kvinnodominerade bristyrken högre utbildningskrav än mansdominerade bristyrken. Detta kan vara en indikation på att det finns fler arbetstillfällen med låga krav på språkkompetens och formell utbildning inom mansdominerade branscher än inom kvinnodominerade. Bristande språkkunskaper påverkar alltså kvinnors möjlighet att få jobb i större utsträckning än för män.⁶³ SFI-undervisningen skall ge språkkunskaper. Undervisningen behöver dock skapa en tydligare koppling till arbetsmarknadsetableringen, vara mer individanpassad och flexibel samt bättre samordnad med andra aktiviteter.⁶⁴

Förskola och grundskola

Små barns deltagande i förskolan bidrar till att senare förbättra förutsättningarna för kunskapsresultat i skolan. Det gäller särskilt barn till föräldrar med lägre utbildning och barn med utrikes födda föräldrar. Utrikes födda barn eller barn med två utrikes födda föräldrar är dock inskrivna i förskolan i betydligt lägre utsträckning än inrikes födda barn med minst en inrikes född förälder.⁶⁵ Utrikes födda elever uppvisar som grupp

sämre utbildningsresultat än elever födda i Sverige både i grundskolan och gymnasieskolan.⁶⁶ Det finns skillnader mellan flickor och pojkar. Till exempel är det i gruppen utomeuropeiskt födda en högre andel flickor än pojkar som är behöriga till gymnasiet.⁶⁷ Förutsättningarna för att nå goda resultat i grund- och gymnasieskolan påverkas av bland annat föräldrarnas utbildningsbakgrund och socioekonomiska förutsättningar samt elevens kön, ursprungsland och ålder vid invandringstillfället.⁶⁸

Gymnasiet

Många elever som har kommit till Sverige i, eller i nära anslutning till, gymnasiestarten har svårt att bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan samt att slutföra utbildningen och uppnå kraven för gymnasieexamen.⁶⁹ Tidigare bristande skolgång orsakar ofta att många av ungdomarna är sena i utbildningsprocessen jämfört andra jämnåriga. Språkhinder och bristande stöd från föräldrar/andra vuxna och samhället försvårar situationen.⁷⁰ Riktlinjer för hur elevernas övergångar till och från språkintrödn ska organiseras, genomföras och följas upp behöver bli tydliga. Det finns också behov av mer resurser till studie- och yrkesvägledningen på språkintrödn.⁷¹

Mål 2021-2026

Nyanlända och asylsökande har tillgång till likvärdig utbildning av god kvalitet som är anpassad efter deras behov och förutsättningar.

Delmål:

- Det finns tillgång till individanpassade och flexibla lösningar för undervisning inom vuxenutbildningen hos länets kommuner.
- Insatser för en bättre och effektivare skolgång för nyanlända barn och ungdomar som börjar i svensk skola.
- Att öka andelen personer som är behöriga att läsa vidare efter avslutade gymnasiala studier.
- Att förbättra möjligheterna till utbildningar inom yrkessvenska för fler grupper med eftergymnasial utbildning.
- Att fler barn med utrikesfödda föräldrar är inskrivna i förskolan.
- Att ge nyanlända föräldradediga tillfälle för språkinläring och samhällsorientering/-information.

Uppföljning

För att ta reda på om det arbete och de insatser som bedrivs under strategiperioden bidrar till att uppfylla målen behöver strategin följas upp. Uppföljningen skall innehålla en beskrivning av hur berörda aktörer har arbetat med att stödja genomförandet av strategin.

Länsstyrelsen ansvarar för att genomföra en årlig uppföljning av Integrationsstrategins samtliga målområden, vilket inkluderar inhämtning och analys av resultat. Syftet med uppföljningen är att följa upp utvecklingen av integrationen i länet i förhållande till strategins sex målområden. Syftet är också att identifiera nya utmaningar. Länsstyrelsen återkopplar resultaten till Beredningsgruppen som tar fram förslag på prioriteringsområden. Den årliga uppföljningen redovisas för Integrationsrådet vid årets sista möte och innehåller:

- Hur ser utvecklingen ut inom respektive målområde?
- Vilka insatser har genomförts under året?
- Förslag på prioriteringar för nästkommande år.

Som underlag till uppföljningen används befintlig statistik för ett antal utvalda delmål samt egna uppföljningar i länet. Inför uppföljningen skickas en enkät till kommunerna, regionen och alla andra berörda organisationer inom rådet för att inhämta information om vilka insatser som har genomförts det senaste året.

Utöver Beredningsgruppens arbete med uppföljning av integrationsstrategin är det viktigt att alla samverkansparter arbetar för att strategin får spridning i sina respektive verksamheter och där följs upp utefter eget arbete.

Utifrån resultatet av den årliga uppföljningen bidrar Länsstyrelsens olika integrationsnätverk och Beredningsgruppen med förslag på kommande prioriteringar. Integrationsrådet fastställer och beslutar om årliga prioriteringar samt löpande tillsätter fokusgrupper för att arbeta med insatser i syfte att nå målen. Genomförande av olika insatser och utvecklingsarbeten kan ske genom olika medel som finns att söka.^{vi}

^{vi} Se Bilaga 4

Undertecknande parter

- ¹ Regeringskansliet (2017). *Mål för nyanländas etablering*. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/nyanlandas-etablering/mal-for-nyanlandas-etablering/> (Hämtad 2021-08-10).
- ² <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/jamstallldhetsintegrering/> (Hämtad 2021-08-25)
- ³ UNHCR (2021). *Refugee data finder*. <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/> (Hämtad 2021-07-09).
- ⁴ UNHCR (2021). *Global trends: Forced displacement in 2020*. <https://www.unhcr.org/60b638e37/unhcr-global-trends-2020> (Hämtad 2021-07-09).
- ⁵ Länsstyrelsen Västmanland (2021) *Bostadsmarknadsanalys 2021*. Västmanlands län. Rapport 2021:07, Länsstyrelsen Västmanland (2020) *Bostadsmarknadsanalys 2020*. Västmanlands län. Rapport 2020:07 och Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Bostadsmarknadsanalys 2019*. Västmanlands län. Rapport 2019:05.
- ⁶ SCB (2019) – *Integration – en beskrivning av läget i Sverige*.
- ⁷ Barnombudsmannen (2018). *Max18. Statistik om barn och unga. Barn i lägenhet som är trångbodda. Västmanland*.
- ⁸ Länsstyrelserna (2019) *På tal om statistik och mänskliga rättigheter*. Meddelande 2019:22
- ⁹ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Lägesbilder. Redovisning från Länsstyrelsen Västmanland 2019*. Ärendenummer 851-5044-2019
- ¹⁰ Arbetsförmedlingen (2017) *Platsen och boendets påverkan på nyanländas arbetsmarknadsetablering* Promemoria 2017:4
- ¹¹ ESO 2016:1 *Boende med konsekvens – en ESO-rapport om etnisk bostadssegregation och arbetsmarknad*. Finansdepartementet
- ¹² Brottsförebyggande rådet (2019) *Nationella trygghetsundersökningen 2019*
- ¹³ Liv och hälsa Ung (2020) Statistik. Utvalda delar: Känner sig alltid trygg i bostadsområdet på kvällen och natten respektive dagen
- ¹⁴ Svenska Röda Korset (2020) *Mitt liv räknas. Den humanitära situationen för ensamkommande unga* och Socialstyrelsen (2020) *Individ och familjeomsorg. Lägesrapport 2020* och Västerås stad (2018) *Projekt Länken. En kartläggning och uppsökande verksamhet kring hemlösa, tidigare ensamkommande unga i Västerås 2018*.
- ¹⁵ Folkhälsomyndigheten (2019) *Hälsa hos personer som är utrikes födda – skillnader i hälsa utifrån födelseland*
- ¹⁶ Folkhälsomyndigheten (2019) *Hälsa hos personer som är utrikes födda – skillnader i hälsa utifrån födelseland*
- ¹⁷ Wångdahl, Josefine (2014) *Vilken betydelse har hälsolitteracitet för hälsoundersökningen för asylsökande?* Uppsala Universitet. Socialmedicinsk rapportserie Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap 2014-09-04 ISSN 1402-7070
- ¹⁸ Wångdahl, Josefin och Åhs, Annika (2014) *Projekt Athena – en användbar metod för att främja närhet till arbetsmarknaden och hälsa hos långtidsarbetslösa utlandsfödda kvinnor?* Uppsala universitet. Socialmedicinsk rapportserie Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap 2014-09-04 ISSN 1402-7070
- ¹⁹ Kakabaveh, Amineh (2018) *De osynliggjorda utlandsfödda kvinnorna*. Interpellation 2018/19:238.
- ²⁰ Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*.
- ²¹ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Lägesbilder. Redovisning från Länsstyrelsen Västmanland 2019*. Ärendenummer 851-5044-2019
- ²² Socialstyrelsen (2020) *Individ- och familjeomsorg. Lägesrapport 2020*.
- ²³ Svenska Röda korset (2020) *Mitt liv räknas. Den humanitära situationen för ensamkommande unga* och Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år* och Socialstyrelsen (2020) *Individ och familjeomsorg. Lägesrapport 2020*.
- ²⁴ Teimouri, Arman (2019) *Situationen för hbtq-flyktingar*. Motion 2019/20:1978.
- ²⁵ Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid*.
- ²⁶ Darvishpour Merhdad och Månsson, Niclas (2019) *Ensamkommandes upplevelser och professionellas erfarenheter – integration, inkludering och jämställdhet* och Stretemo, Live (2019) *Ensamkommande barn och ungdomar – en kunskapsöversikt* <https://goteborgsregionen.se/download/18.6f622625157b5e1c6d0313f6/1476258657706/Ensamkommande+barn+en+kunskapsöversikt.pdf>
- ²⁷ Socialstyrelsen (2017) *Slutredovisning av uppdraget med anledning av det ökade mottagandet av ensamkommande barn m.m.*, S2016/00235/FST, <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepointdokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-6-15.pdf>
- ²⁸ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Invandrarindex kartläggning*
- ²⁹ Wagnsson et al (2019). *Nyanlända barns och ungdomars uppfattningar om och upplevelser av föreningsidrotten i Sverige*. Riksidrottsförbundet, FoU-rapport 2019:3
- ³⁰ Länsstyrelsen Västmanland län (2015) *Det civila samhället och integration: En översikt*. Rapport 2015:12.

- ³¹ Jönsson och Scaramuzzino (2018) *Föreningsaktiviteters betydelse och mervärde för nyanländas etablering genom NAD*. Socialhögskolan. Lunds universitet och Länsstyrelsen Västmanland län (2015) *Det civila samhället och integration: En översikt*. Rapport 2015:12.
- ³² Region Västmanland (2020) *Liv och hälsa ung 2020*
- ³³ IM (2020) *Nio hinder och 150 förslag på lösningar – en kartläggning av integration och inkludering för en aktiv fritid*. Projektrapport.
- ³⁴ Barnombudsmannen (2017-2018). Max18. *Statistik om barn och unga*. Barn som deltar i idrottsaktiviteter. Barn som deltar i fritidsaktiviteter (ej idrott). Riket och IM (2020) *Nio hinder och 150 förslag på lösningar – en kartläggning av integration och inkludering för en aktiv fritid*. Projektrapport.
- ³⁵ Information från Västmanlands länsbildningsförbund 2020-06-24
- ³⁶ Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ³⁷ Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ³⁸ Information från RF-SISU Västmanland 2020-06-23
- ³⁹ Länsstyrelsen i Jönköpings län (2018) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag om översyn av samhällsorientering för nyanlända*. Meddelande nr 2018:14. Dnr 851-1645-2018.
- ⁴⁰ Länsstyrelsen Västmanlands län (2018) *Redovisning av uppdrag 3.7 (samhällsorientering)*. Dnr 851-6841-18 och Länsstyrelsen Jönköpings län (2019) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag 46 enligt regleringsbrevet för 2019*. Dnr 851-127-2020.
- ⁴¹ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Kartläggningen Invandrarindex och EKB-nätverket i Västmanlands län*
- ⁴² Länsstyrelsen i Jönköpings län (2018) *Länsstyrelsens återrapportering av uppdrag om översyn av samhällsorientering för nyanlända*. Meddelande nr 2018:14. Dnr 851-1645-2018.
- ⁴³ Länsstyrelsen Västmanlands län (2018) *Redovisning av uppdrag 3.7 (samhällsorientering)*. Dnr 851-6841-18
- ⁴⁴ Ensamkommandes förbund (2019) *Kartläggning av livsvillkoren i Malmö för ensamkommande barn och unga upp till 25 år*.
- ⁴⁵ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁴⁶ Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Projektrapport.
- ⁴⁷ Qi, H., Irastorza, N., Emilsson, H. & P. Bevelander. (2019). Does Integration Policy Integrate? The Employment Effects of Sweden's 2010 Reform of the Introduction Program. IZA Discussion Paper No. 12594.
- ⁴⁸ Region Västmanland (2020) *Kartläggning – Kommunala erfarenheter om utlandsfödda kvinna utanför arbetskraften i Västmanland län* och Puranen, Bi (2019) *Med migranternas röst. Den subjektiva integrationen*. Forskningsrapport 2019:2.
- ⁴⁹ Tillväxtverket (2019) *Fem vägar till arbete och företagande för utrikes födda kvinnor – en kvalitativ kartläggning av verksamheter som stärker nätverk och kontakt med arbetsmarknaden*. Rapport 0287.
- ⁵⁰ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁵¹ Tovatt, Caroline (2014) *Kontaktnätet avgör om du får jobb*. Artikel www.meterojobb.se
- ⁵² ESO 2016:1 *Boende med konsekvens – en ESO-rapport om etnisk bostadssegregation och arbetsmarknad*. Finansdepartementet.
- ⁵³ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet
- ⁵⁴ Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Statistikrapport.
- ⁵⁵ Region Västmanland (2020) *Kartläggning – Kommunala erfarenheter om utlandsfödda kvinna utanför arbetskraften i Västmanland län*.
- ⁵⁶ Länsstyrelsen Västmanland (2019) *Invandrarindex kartläggning*
- ⁵⁷ Çelikaksoy, Aycan & Wadensjö, Eskil (2018) *Ensamkommande barns och ungas väg in i det svenska samhället*. Delmi rapport 2018:3. Stockholm: Erlanders Sverige
- ⁵⁸ Socialstyrelsen (2019) *Unga som fått uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen – Lägesbild i maj 2019*.
- ⁵⁹ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet.
- ⁶⁰ Länsstyrelserna (2019) *Lägesbilder från kommuner och regioner 2019*. 2019:21
- ⁶¹ Wennberg, Karl, Videnord, Emelie och Bråmås, Åsa (2019) *Integration i hela Sverige. Från asyl till arbete*. Fores.
- ⁶² Region Västmanland (2020) *Utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden i Västmanlands län. Med särskilt fokus på utrikes födda kvinnors etablering*. Statistikrapport.
- ⁶³ Arbetsförmedlingen (2020) *Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden*. Kunskapsläget i korthet och Sweco (2020) *Nulägesanalys Agenda 2030 Västmanlands län*.

⁶⁴ Nordström Skans Oskar, Hensvik Lena och Eriksson Stefan (2017) *Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad*. Konjunkturrådets rapport 2017, Stockholm: SNS Förlag.

⁶⁵ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

⁶⁶ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

⁶⁷ SCB (2018) *Integration - en beskrivning av läget i Sverige*.

⁶⁸ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och Helander, Karin och Leviner, Pernilla (red) (2019) *Barn, migration och integration i en utmanande tid* och SNS (2020) *Studiegapet mellan inrikes och utrikes födda elever*. Stockholm.

⁶⁹ Regeringen (2019) *Budgetpropositionen för 2020*. Regeringens proposition 2019/20:1. Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

⁷⁰ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) (2018) *Stöd till ensamkommande barn och unga. Effekter, erfarenheter och upplevelser. Systematisk litteraturoversikt och etiska och samhällsliga aspekter*. Rapport 294/2018.

⁷¹ Skolverket (2018) *Uppföljning av språkintröduktion Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion*. Rapport 469 2018.

Bilaga 1: Integrationsrådets organisation

Integrationsrådet i Västmanland inrättades år 2016 och utgör ett viktigt regionalt forum för samverkan på strategisk nivå. Integrationsrådet leds av Landshövdingen och består av kommunstyrelsernas ordförande, regionstyrelsens ordförande, chefer vid myndigheter i länet, näringslivsrepresentanter och företrädare för civilsamhället. Integrationsrådet ska främja en samsyn samt öka samverkan och delaktighet kring integrationsarbetet genom att skapa en arena för att lyfta integrationsfrågorna i länet.

Integrationsarbetet behöver ske i samverkan med en rad andra områden som har påverkan på integrationen, exempelvis jämställdhet, barnrätt, diskriminering, hälsa och näringsliv. Både på nationell och regional nivå finns övergripande mål och strategidokument som är viktiga utgångspunkter i integrationsarbetet. Se bilaga 1.

Länsstyrelsen leder och är sammankallande för de regionala forumen; Integrationsrådet, Beredningsgruppen och Länsstyrelsens integrationsnätverk. Integrationsrådet verkar på strategisk nivå och behandlar samordnings- och utvecklingsfrågor som rör asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn samt andra grupper som identifierats utifrån särskilda behov. Integrationsrådet sammanträder vid fyra tillfällen per år och beslutar om prioriteringar bland målen i strategin. Till stöd för Integrationsrådet finns Beredningsgruppen som bereder inkomna frågor från integrationsnätverken. Beredningsgruppen kan också bereda andra frågor som är aktuella ur ett nationellt och/eller regionalt perspektiv. Integrationsnätverken är länken mellan det operativa lokala arbetet och Beredningsgruppen.

Beredningsgruppen har en bred representation från länet, både geografiskt och kompetensmässigt. Medlemmarna representerar kommuner, regionen, myndigheter och

civilsamhället. Länsstyrelsens integrationsnätverk består av tjänstepersoner som arbetar med integrationsfrågor på olika sätt inom kommuner, regionen och myndigheter samt representanter från civilsamhället.

Länsstyrelsen samordnar flera integrationsnätverk i länet. Nätverkens sammansättning och struktur varierar över tid beroende på hur mottagande av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn förändras. Utifrån nätverken skapas fokusgrupper i enlighet med uppkomna behov och behov av insatser för att nå målen i strategin. Integrationsrådet beslutar om tillsättandet av fokusgrupper. Sammarkande för respektive fokusgrupp beslutas när gruppen bildas och är med fördel en aktör som står nära den aktuella frågan (inte nödvändigtvis Länsstyrelsen).

Allt arbete inom Integrationsrådets organisation utgår från visionen och det övergripande målet och mynnar ut i aktivitetsplaner med beskrivningar av insatser och dess effekter.

För att nå de uppsatta målen i strategin krävs samhandling. Alla berörda organisationer behöver bidra i arbetet, var och en utifrån sitt ansvarsområde. Se bilaga 3.

För finansiering av gemensamma regionala insatser som tillkommer utöver ordinarie verksamhet för länets kommuner, regionen och myndigheter så finns möjlighet att söka statliga medel eller andra fondmedel. Se bilaga 4.

Bilaga 2: Olika aktörers uppdrag inom integrationsarbetet

Det är många olika aktörer som på olika sätt bidrar i länets integrationsarbete. Nedan beskrivs exempel på aktuella aktörer och deras uppdrag, roller och ansvar.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har ett övergripande samordningsansvar för integrationsfrågorna. Myndigheten svarar för den statliga förvaltningen i länet och har flera uppdrag att samordna olika samhällsintressen och olika aktörers insatser samt att främja länets utveckling.

Inom integrationsarbetet verkar Länsstyrelsen på nationell, regional och lokal nivå i samverkan med kommuner, statliga myndigheter, företag, organisationer och föreningar för att det ska finnas beredskap i länen att ta emot nyanlända och ensamkommande barn.

Länsstyrelsens uppdrag omfattar även att stärka arbetet med tidiga insatser för asylsökande, samt att samordna arbetet på regional nivå.

Länsstyrelsen har vidare till uppgift att utlysa och fördela statsbidrag till kommuner och civilsamhällets organisationer för att underlätta bosättning, höja kommunernas beredskap och mottagningskapacitet, utveckla verksamheter med flyktingguider och familjekontakter samt främja tidiga insatser för asylsökande.

Länsstyrelsen driver även webbplatsen informationsverige.se som är en guide på 10 språk med grundläggande och aktuell information om det svenska samhället. I första hand riktar sig webbplatsen till asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn. Det finns även information som riktar sig till personer som möter nyanlända. Webbplatsen drivs i samarbete med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens kärnuppdrag är att verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft, prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden, samt bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Arbetsförmedlingen ansvarar vidare för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar en snabb och effektiv etablering på arbetsmarknaden. Inom ramen för detta ansvar ska myndigheten vara samordnande, stödjande och pådrivande i för-hållande till övriga berörda parter.

Genom lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, har Arbetsförmedlingen ett särskilt ansvar för nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande samt vissa av deras anhöriga. För denna målgrupp finns etableringsprogrammet, ett arbetsmarknadspolitiskt program som syftar till att underlätta och påskynda deltagarnas etablering i arbets- och samhällslivet.

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för deltagare i etableringsprogrammet men insatserna i programmet ges av olika huvudmän, exempelvis svenska för invandrare (sfi) som kommunerna ansvarar för. Även den så kallade utbildningsplikten, vilken gäller deltagare som på grund av en kort utbildningsbakgrund inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet, innebär ett gemensamt åtagande för Arbetsförmedlingen och landets kommuner. För att utbildningsplikten ska få avsedd effekt är det viktigt att ansvarsfördelningen mellan

parterna är tydlig samt att det finns en god samverkan mellan Arbetsförmedlingen, landets kommuner och folkhögskolor.

Civilsamhället

Civilsamhällets insatser på integrationsområdet sker på många olika sätt och utförs av många olika typer av organisationer. Civilsamhället utför verksamheter och bildning inom bland annat områdena hälsa, arbete, sysselsättning, språk, bostad. Ibland sker verksamheten i samverkan med offentliga aktörer (ofta kommuner, men även statliga myndigheter).

Vissa verksamheter finansieras av offentliga projektmedel medan andra får generella verksamhetsbidrag eller driver sin verksamhet helt utan offentligt stöd. Somliga organisationer har stor ekonomisk omsättning och är väletablerade nationellt, regionalt och lokalt, medan andra har små resurser och bedriver verksamhet beroende på behov och möjligheter. En fråga som diskuteras mycket i civilsamhället är hur partnerskap med offentlig sektor kan stärka långsiktigt hållbar samverkan och underlätta för båda parter. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en möjlig väg att göra detta.

Exempel på aktörer i civilsamhället som gör stora insatser och är mycket betydelsefulla i etableringsprocessen är folkbildningen (folkhögskolor och studieförbund), trossamfund, idrottsföreningar och kulturföreningar. Även enskilda individer som engagerar sig gör betydelsefulla insatser.

Försäkringskassan

Försäkringskassan beslutar om eventuella socialförsäkringsförmåner och administrerar utbetalningen av etableringsersättningen till de nyanlända som ingår i etableringsuppdraget.

Myndigheten fattar också beslut om och betalar ut etableringstillägg och bostadsersättning. Försäkringskassan har samordningsansvar för de insatser som behövs för rehabilitering av de personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Etableringsplanen gäller högst 24 månader och under denna tid utgår en etableringsersättning som beslutas av Arbetsförmedlingen men betalas ut av Försäkringskassan.

Arbetsförmedlingen ansvarar även för arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledning, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser.

Kommunerna

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret¹ för att samordna etableringsinsatserna som är insatser och stöd med målet att hitta ett arbete för nyanlända i arbetsförålder mellan 20 - 64-år. Kommunerna ansvarar för alla åldrar och där stödet handlar om etablering i samhället.

Kommunerna har ansvar för mottagande, bostadsförsörjning, undervisning i svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering enligt förordningen (2010:1138) för vissa nyanlända invandrare som omfattas av lagen om etableringsinsatser. Kommunerna ansvarar också för försörjning av de personer som inte har rätt till en etableringsplan och därmed inte har rätt till etableringsersättning.

¹ sedan 1 december 2010

Kommunerna ansvar även för flera kärnverksamheter som förskola, skola, vuxenutbildning, äldreomsorg och insatser inom det sociala området som samtliga kommunmedborgare, både nyanlända och infödda, har rätt till utifrån behov.

För ensamkommande asylsökande barn tillkommer skyldigheter för kommunen att tillhandahålla en god man under asyltiden och särskilt förordnad vårdnadshavare om uppehållstillstånd beviljats.

För nyanlända som anvisas till kommunen för bosättning enligt Lag (2016:38) har kommunen ett utökat ansvar att ordna med boende för att underlätta för etablering. Antalet personer som kommunen tar emot på anvisning utgår ifrån det kommuntal som fastställs årligen.

Migrationsverket

Migrationsverket är en statlig förvaltningsmyndighet som ansvarar för frågor som rör bland annat uppehållstillstånd, arbetstillstånd, anvisning för bosättning, visering, medborgarskap och återvandring.

Migrationsverket arbetar med att pröva ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, få svenskt medborgarskap eller söka skydd undan förföljelse.

I Migrationsverkets uppdrag ingår att erbjuda asylsökande boende och bistånd till mat enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera (LMA) under tiden de väntar på besked i sitt ärende. Migrationsverket anvisar även kommuner som ska ordna boende för ensamkommande barn, enligt LMA, och ansvar för vidarebosättning av kvotflyktingar. Migrationsverket betalar också ut statlig ersättning till kommuner och regioner för vissa kostnader för personer som fått uppehållstillstånd. Sedan 2016 ansvarar myndigheten för att lämna förslag på länstal för nyanlända och för att anvisa nyanlända till kommuner för bosättning.

Migrationsverket arbetar med mänskliga rättigheter genom att pröva ansökan från personer som av olika skäl vill bosätta sig eller söka skydd i Sverige. Varje ansökan ska prövas individuellt, rättssäkert och utifrån en tydlig och gemensam process. Ingen ska heller riskera att bli särbehandlad i mötet med medarbetare på myndigheten.

Migrationsverket ger även stöd till de personer som redan har uppehållstillstånd, och som av olika skäl vill återvända till sina hemländer. Myndigheten ansvarar också för att de som fått av- eller utvisningsbeslut självmant lämnar Sverige och att det sker på ett värdigt sätt.

Migrationsverket är inte bara en länk i migrationskedjan utan har också uppdraget att hålla ihop kedjan genom att samverka med berörda myndigheter och organisationer.

Näringslivet

Näringslivet är en viktig part i samverkan för att nyanländas kompetens ska tas tillvara och arbetsgivarnas kompetensbehov tillgodoses, exempelvis genom att tillhandahålla praktikplatser, validering och olika former av anställningar. Ett exempel som kräver samverkan med näringslivet är framtagandet av olika jobbspår.

Alla samverkande parter har ett ansvar att engagera och påverka näringslivet så att nyanlända snabbare etableras i samhället.

Region Västmanland

Region Västmanland ansvarar för hälso- och sjukvård och medicinsk rehabilitering, habilitering samt hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Region Västmanland ger sedan 2013 asylsökande, gömda och tillståndslösa personer som stadigvarande uppehåller sig i Västmanlands län, rätt till sjukvård, tandvård, habilitering och hjälpmedel på samma villkor som folkbokförda i Västmanlands län oavsett ålder.

Det finns en särskild vårdcentral riktad till asylsökande och gömda, Råby vårdcentral och asylhälsa i Västerås, samt med två filialer i Arboga och Fagersta. De har specifik kompetens för och erbjuder hälsoundersökningar till målgrupperna asylsökande och nyanlända som har fått uppehållstillstånd och är bosatta i länet.

Folktandvården Västmanlands AB har ansvar att ge tandvård som inte kan anstå dvs. akuta behov av tandvård, till asyl, tillståndslösa och gömda. Vid behov av specialisttandvård kan behandling även utföras på Specialisttandvården inom Västmanlands sjukhus Västerås. Nyanlända med uppehållstillstånd har rätt till tandvård på samma villkor som folkbokförda i Västmanland.

Region Västmanlands regionala utvecklingsförvaltning har till uppgift att driva och samordna utvecklingen av Regionens interna arbete med integrationsfrågor, föreslå åtgärder samt ge stöd i frågor kring asylsökande och gömdas rättigheter. Regionala utvecklingsförvaltningen ansvarar också för samordningen av den statliga ersättningen till Regionen (för vård till asylsökande och nyanlända).

Bilaga 3: Utgångspunkter

Nationell nivå

Integrationsstrategin utgår från nationella mål för integrationspolitiken och jämställdhetspolitiken. Därtill beaktas även diskrimineringslagen, barnperspektivet, FN:s konvention om barns rättigheter och FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030. Förutom ovan nämnda finns även kopplingar till Delmos arbete mot segregation.

De nationella integrationspolitiska målen

Mål för integrationspolitiken:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Fokus och inriktning i integrationspolitiken:

- Snabbare etablering på arbetsmarknaden.
Påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällsliv. Insatser/processer ska samordnas och utföras utan tidsfördröjning med bibehållen kvalitet.
- Hållbart mottagande i hela landet.
Flyktningmottagandet är ett gemensamt ansvar för hela samhället. För dem som beviljats uppehållstillstånd är bosättning i en kommun ett viktigt första led i processen för etablering på arbetsmarknaden.

De nationella jämställdhetspolitiska målen

Ett jämställdhetsperspektiv är centralt i genomförandet av integrationspolitiken, t.ex. finns stora skillnader när det gäller kvinnor respektive mäns möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. För att nå målen kan generella åtgärder behöva kompletteras med riktade åtgärder för en särskild grupp.

Mål för jämställdhetspolitiken:

- Att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Fokus och inriktning i jämställdhetspolitiken:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) är grunden för såväl offentlig som privat verksamhet. Lagen syftar till att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt att stärka rättssäkerheten för den

som utsatts för diskriminering. Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariationer, sexuell läggning eller ålder.

Genomförande av insatser enligt denna överenskommelse ska svara mot diskrimineringslagens ändamål.

Barnperspektivet

FN:s konvention om barnets rättigheter blev svensk lag den 1 januari 2020.

Enligt FN:s Barnkonvention är barn ”Varje människa under 18 år”. Vidare anger konventionen att ”Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras” och ”Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn”.

Ett tydligt barnperspektiv ska genomsyra länets integrationsarbete. Ansvariga parter ska säkerställa barnets rättigheter och verka för att den egna verksamheten ska vara känd, tillgänglig och anpassad för barn. I de insatser och åtgärder som planeras utifrån målen i strategin skall en barnkonsekvensanalys genomföras i ett tidigt skede. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser försäkras att barnperspektivet beaktas och barnens perspektiv inhämtas där det anses vara relevant.

Agenda 2030

FN har antagit 17 globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. Kommuner, regionen, företag och organisationer är viktiga aktörer i genomförandet av agendan. Genom att utgå ifrån och bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i länet medvekrar vi till att på lokal nivå uppnå de globala målen.

I den nulägesanalys för Västmanlands län som Länsstyrelsen lät genomföra våren 2020 visar resultaten på att arbetet inom vissa områden som särskilt berör integration behöver stärkas och intensifieras. Det gäller till exempelvis **Mål 1** Ingen fattigdom, **Mål 3** Hälsa och välbefinnande och **Mål 4** God utbildning för alla.²

Precis som riket har Västmanlands län utmaningar i fråga om ojämlikhet, ökning av våldsbrotten och minskad upplevd trygghet. Ojämlikheten kan handla om exempelvis skillnader i inkomst och hälsa, skillnader mellan könen och skillnader mellan kommuner inom Västmanlands län.

² Sweco (2020) Nulägesanalys Agenda 2030 Västmanlands län. s.3

Regional nivå

På Regional nivå finns ett flertal strategier och handlingsplaner som på olika sätt berör integrationsarbetet. I arbetet med att ta fram aktivitetsplaner för olika delmål behöver dessa beröringspunkter uppmärksammas och samverkan ske i de frågor där detta är nödvändigt. Förutom de strategier som nämns här nedan finns kopplingar till Strategin för myndighetssamverkan om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer 2017-2020, ANDT-strategin 2017-2021 och Kompetensförsörjningsstrategin.

Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Västmanland 2030

RUS är grunden för det regionala utvecklingsarbetet i Västmanland och stärker hela länets utveckling och hållbara tillväxt. RUS fungerar styrande för Region Västmanlands verksamhet, vägledande för länets kommuner och länsstyrelsen samt inspirerande för företag, lärosäten, folkhögskolor, kulturinstitutioner och civilsamhället.

Strategin vilar på visionen:

Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling

Till visionen finns tre underliggande målområden som beskriver det utvecklingsarbete som behöver ske för att nå visionen till år 2030:

1. Ett välmående Västmanland
2. Ett tillgängligt Västmanland
3. Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt.

Till respektive målområde är olika delmål framtagna. Flera av dessa delmål berör länets integrationsarbete och är förenliga med mål och delmål i Integrationsstrategin.

Strategi för jämställdhetsintegrering i Västmanlands län 2018-2020

En viktig utgångspunkt för genomförande av målen i strategin är jämställdhet.

I november 2017 fattade länets Jämställdhetsråd ett inriktningsbeslut om att anta en *Strategi för jämställdhetsintegrering 2018–2020*. Strategin utgår från de nationella målen och syftar till att länet genom samhandling ska arbeta tillsammans för att nå en ökad jämställdhet i samhället.

Integrationsstrategin och jämställdhetsstrategin har tydliga beröringspunkter.

Jämställdhetsrådets övergripande mål:

- Västmanland ska vara ett attraktivt län för flickor och pojkar, kvinnor och män, att leva, bo, arbeta och studera i.

Försvårande omständigheter

Den pandemi som bröt ut under våren 2020 till följd av covid-19 påverkar integrationsarbetet på både kort och lång sikt.

En potentiellt hög arbetslöshet och svårare arbetsmarknad kan komma att påverka gruppen nyanlända på lång sikt. Här kan särskilt nyanlända kvinnor komma att drabbas då de idag utgör en majoritet av de som ingår i etableringen. Aktiviteter riktade till asylsökande ställdes i stor utsträckning in under pandemin vilket kan påverka språkinläringen och samhällsinformation negativt på längre sikt.

Ojämlighet i hälsa påverkas till stor del av förhållandena i samhället vi lever i. Det finns en risk att pandemin ska förstärka ojämlikhet i hälsa mellan grupper och att detta på lång sikt ska innebära negativa hälsokonsekvenser för grupperna men också ansträngningar för samhället i stort.

För barn har covid-19 inneburit att de skyddande faktorer som i viss mån finns på social nivå (utanför familjen) och strukturell nivå (genom samhället) satts under press. På kort sikt innebär detta störst risker för de barn som redan är mest utsatta eller som riskerar utsatthet. På längre sikt innebär det att även de barn med många skyddsfaktorer blir än mer beroende av de skyddsfaktorer som finns närmast, i familjen eller nära relationer.

Bilaga 4: Möjliga alternativ för finansiering

De insatser och åtgärder som arbetas fram kan ibland utföras via ordinarie verksamheter inom rådets olika organisationer. Mer omfattande insatser och åtgärder kan dock kräva finansiering av andra medel. Här nedan följer en sammanställning över aktuella medel som kan sökas för olika integrationsinsatser.

Allmänna arvsfonden

Allmänna arvsfonden fördelar [medel](#) löpande under året till projekt av ideell karaktär till förmån för barn och ungdomar (0-25 år) samt personer med funktionsnedsättning. Projekten bedöms utifrån hur nyskapande och utvecklande de är för målgruppen. Andra viktiga kriterier för att få pengar är målgruppens delaktighet i projekten, att det finns en plan för överlevnad efter projektsavslut och att projekten vilar på en demokratisk grund. Medel kan sökas av Ideella/icke vinstdrivande organisationer samt offentlig huvudman, till exempel kommun eller skola. Offentlig huvudman måste bedriva projektet i nära samarbete med ideell organisation samt gå in med en egeninsats i projektet.

Arvsfonden har två stödformer:

Lokalstöd – för att göra en om-, till-, eller nybyggnation för att kunna starta ny verksamhet på orten.

Projektstöd – för att utveckla, ta fram och skapa en ny metod, en ny modell, en ny typ av verksamhet eller ett nytt sätt att arbeta.

Asyl- Migrations- och Integrationsfonden – AMIF

Inom ramen för EUs gemensamma politik finns pengar avsatta i olika [fonder](#). Fondernas användning styrs av politiskt fastställda program och regelverk. Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) är en fond som ska stödja EUs medlemsstater i arbetet med att genomföra den gemensamma asyl- och migrationspolitiken.

Myndigheter, kommuner, landsting, frivilligorganisationer, den idéburna sektorn, företag, utbildnings- och forskningsinstitut samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer kan ansöka om medfinansiering från fonden för projekt inom tre olika områden: asyl, integration och laglig migration samt återvändande. Projekten ska rikta sig till tredjelandsmedborgare. Beviljade projekt medfinansieras med 75 procent. Projekt som medfinansieras av AMIF ska främja migrationens möjligheter genom att på något sätt förbättra de delar som ingår i migrationsprocessen.

Brottsförebyggande rådet - Brå

Brå strävar efter att stimulera och utveckla kunskapen om att förebygga brott. Brå delar årligen ut [ekonomiskt stöd](#) till utvärdering av lokalt brottsförebyggande arbete. De brottsförebyggande insatserna kan ha initierats och genomförts i samverkan med en eller flera aktörer, som till exempel mellan kommun, polis, näringsliv, civilsamhälle eller andra organisationer.

Alla organisationer som bedriver brottsförebyggande arbete kan ansöka om medel.

Delegationen mot segregation – DELMOS

DELMOS har till uppgift att samla krafterna, bygga kunskap och stötta ekonomiskt så att insatser mot segregation får bättre effekt. Det långsiktiga målet är att förbättra situationen i socioekonomiskt utsatta områden och motverka strukturella orsaker till segregation.

DELMOS fördelar [statsbidrag](#) till kommuner, regioner samt ideella föreningar och stiftelser för att motverka och minska segregationen på lokal och regional nivå. Utlysning sker en gång per år.

Europeiska Socialfonden – Socialfondsprogrammet ESF+ (2021-2027)

Svenska ESF-rådet har finansierat projekt som arbetar med kompetensutveckling, sysselsättningsåtgärder och integrationsinsatser under perioden 2014-2020. Utlysning av medel har skett både nationellt och regionalt. Vissa utlysningar har skett via ett programområde andra via region. Västmanland har tillhört här region Östra Mellansverige.

Utvecklingsmedel har beviljas till organisationer. Projekt där flera aktörer går samman för att samarbeta har prioriterats särskilt. Alla EU-projekt som finansieras av ESF-rådet har skett i paraplyprojekt, med en ansvarig organisation som samlat flera andra från olika sektorer.

[Socialfondsprogrammet ESF+](#) för perioden 2021-2027 är ännu inte fastställt. Det beräknas blir klart sommaren 2021. Därefter uppdateras informationen och nya utlysningar presenteras.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten fördelar [statsbidrag](#) till ideella organisationer och stiftelser. Information om när utlysningar öppnar och stänger publiceras på myndighetens hemsida samt i sociala medier.

Statsbidragen fördelas på uppdrag av regeringen. Regeringen formulerar syftet och bestämmer reglerna för de bidrag som finansieras med statliga medel. Bidragen fördelas efter en prövning mot de aktuella regelverken.

Statsbidrag beviljas till kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Det finns olika bidragsformer vilka beskrivs på hemsidan.

Länsstyrelsen

Tidiga insatser för asylsökande – TIA

Länsstyrelsen utlyser årligen [medel](#) för Tidiga Insatser för Asylsökande i syfte att främja asylsökandes kunskaper i svenska, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt hälsa.

Medlen kan sökas av organisationer inom civilsamhället, kommuner och kommunalförbund.

Utvecklingsmedel § 37

Länsstyrelsen fördelar årligen [medel](#) för insatser som skapar beredskap och tillräcklig mottagningskapacitet för nyanlända och ensamkommande barn, och för att utveckla samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och andra organ i syfte att underlätta etableringen i samhället. Särskilda prioriteringsgrunder tas fram årligen.

Medlen kan sökas av kommuner eller kommunalförbund. Projekt i samverkan med en eller flera andra organisationer prioriteras.

Utvecklingsmedel § 37a

Länsstyrelsen fördelar årligen [medel](#) för insatser som syftar till att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Ersättning lämnas för verksamheter som syftar till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinläring eller ge socialt stöd till ensamkommande barn och unga. Målgruppen är nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn och unga.

Medlen kan sökas av kommuner för projekt de driver i egen regi eller i samverkan med en eller flera organisationer.

Projektmedel för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor
Länsstyrelsen Östergötland beviljar emellanåt [projektmedel](#) för nationella och regionala insatser som syftar till att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Barnrättsperspektivet ska särskilt beaktas i dessa ansökningar.

Projektmedel kan sökas av frivilligorganisationer, stiftelser, kommuner, statliga myndigheter och regioner.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor - MUCF

MUCF fördelar [bidrag](#) till projekt och till organisationers ordinarie verksamhet vars syfte är att öka ungas självständiga organisering, motverka rasism och andra former av intolerans, motverka hot och hat i det offentliga samtalet samt till projekt som ska värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Bidrag kan fördelas till:

1. barn- och ungdomsorganisationer, etniska organisationer och hbtq-organisationer.
2. internationellt ungdomssamarbete genom EU-programmet Erasmus+.
3. projekt som handlar om demokrati- och inflytandefrågor, diskriminering samt rasism och extremism.

Region Västmanland

Region Västmanland fördelar årligen [regionala projektmedel](#) för finansiering av tillväxtfrämjande projekt. Dessa projektmedel är möjliga att söka för kommuner, föreningar eller organisationer som främjar näringslivet i Västmanland. Syftet med projektmedlen är att främja hållbar utveckling och tillväxt i Västmanlands län. Kommun- och länsöverskridande insatser prioriteras. Minst tre kommuner i länet behöver nås av ett projekts insatser.

Medel kan sökas för projekt som följer den Regionala utvecklingsstrategin 2030 med särskild fokus på näringslivets hållbara utveckling. Region Västmanland kan stödja tillväxtfrämjande projekt med maximalt 50 procent av de totala kostnaderna. Resterande behöver den som söker om projektmedel själv lägga in eller få finansierat från annat håll. Ansökningar kan göras löpande förutsatt att man har haft kontakt med Region Västmanlands näringslivsstrateger först.

Samordningsförbunden i Västmanland

I Västmanland finns tre samordningsförbund. Syftet med ett samordningsförbund är att fungera som en gemensam arena där de samverkande myndigheterna kan verka för insatser med individens behov och den totala samhällsekonomin i fokus. De tar löpande emot ansökningar om [projektmedel](#) från sina parter: Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Västmanland eller kommunerna. Kravet på ansökningarna är att de ska bidra till metodutveckling och samverkan mellan myndigheter kring personer mellan 16 och 64 år som är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering. Syftet ska vara att personer med behov av samordnade insatser ska få bättre hälsa och komma närmare egen försörjning.

Tillväxtverket

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige genom att stärka företag och regioner. De erbjuder olika former av [utlysningar](#) som presenteras löpande på deras hemsida. Företag och offentliga aktörer kan ansöka om följande stöd: Europeiska regionala

utvecklingsfonden, projektmedel, kommersiell service, transportbidrag, innovation, stöd till investeringar och företagsutveckling.

AVDELNINGEN FÖR MÄNNISKA OCH SAMHÄLLE
Linda Falk
Utvecklingsledare
Telefon 010-2249221
linda.falk@lansstyrelsen.se

ORGANISATIONER SOM ERBJUDS ATT UNDERTECKNA VÄSTMANLANDS INTEGRATIONSSTRATEGI 2021-2026

Länsstyrelsen Västmanland undertecknar strategin genom Landshövding, tillika Integrationsrådets ordförande, Minoo Akhtarzand.

Kommuner, Region och bolag/förbund

- Arboga kommun marie-louise.soderstrom@arboga.se
- Bostads AB Mimer maria.lindelof@mimer.nu
- Fagersta kommun marino.wallsten@fagersta.se
- Hallstahammars kommun ingvor.regnemer@hallstahammar.se
- Kungsörs kommun mikael.peterson@kungsor.se
- Köpings kommun andreas.trygg@koping.se
- Norbergs kommun johanna.odo@norberg.se
- Region Västmanland denise.norstrom@regionvastmanland.se
- Sala kommun anders.wigelsbo@sala.se
- Skinnskattebergs kommun lana.loven-rolen@skinnskatteberg.se
- Surahammars kommun inge.larsson1@surahammar.se
- Västerås stad Staffan.Jansson@vasteras.se

Myndigheter

- Arbetsförmedlingen marija.mihajlovska@arbetsformedlingen.se
- Försäkringskassan melul.sevim@forsakringskassan.se
- Migrationsverket jaak.meri@migrationsverket.se
- Polismyndigheten bjorn.wilhelmsson@polisen.se

Civilsamhälle

- Frikyrkliga samfund genom Equmeniakyrkan andreas.lowkvist@ansgars.se
- Katolska kyrkan narvakatten@gmail.com
- RF-SISU-Västmanland kristin.pleick@rfsisu.se
- Rädda Barnen maria.netz@rb.se
- Svenska kyrkan peter.astrom@svenskakyrkan.se
- Västmanlands länsbildningsförbund heidi-maria@vlbf.se

Näringsliv

- Företagarna thomas.bystrom@foretagarna.se
- Handelskommaren Mälardalen info@handelskammarenmalardalen.se
- Framgångsrik Integration AB info@integrationbergslagen.se
- Samhall Tomas.O.Andersson@samhall.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.